

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Інститут права та безпеки
Кафедра державно-правових дисциплін
Кафедра цивільно-правових дисциплін
Кафедра загальноправових дисциплін**

**III Всеукраїнська наукова конференція
«ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОГО
СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ»
18 грудня 2024 р.**

**Одеса
2024**

3. Тінков А.Л. *Особливості протидії політичній корупції в країнах ЄС.* URL:<http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Tinkov.pdf>. (дата звернення: 15.11.2024).
4. Задорожний С.А. *Механізми запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади* : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Київ, 2016. 251 с.
5. *ForeignCorruptPracticesAct.* URL:<http://www.justice.gov/criminal-fraud/foreign-corrupt-practices-act>(дата звернення: 16.11.2024).
6. Мельник О. Г. *Міжнародний досвід запобігання та протидії корупції як вектор формування національної антикорупційної політики в Україні* URL:https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/6108/1/Mizhnarodnyi_dosvid.pdf (дата звернення: 16.11.2024).

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Литвиненко Наталія Іванівна

Студентка магістратури 1-го курсу “Право”

Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса

*Науковий керівник - **Маковій В. П.**, професор*

та завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін

Складовою частиною особливої системи права ЄС є інститут права інтелектуальної власності. Його поява й розвиток пов'язані з розумовим розвитком людства, розвитком інформаційних технологій і культури. У Європейському Союзі захист інтелектуальної власності має чітку вибудовану правову основу, яка потребує гармонізації відповідних національних законодавств держав-членів ЄС, а також поліпшення системи захисту інтелектуальних прав на міждержавному рівні. Так, відповідно до ч. 2 ст. 17 Хартії основних прав Європейського Союзу зазначається, що інтелектуальна власність охороняється, а отже, захист інтелектуальної власності є невід'ємним правом людини [2].

Потрібно зауважити, що у сфері захисту прав інтелектуальної власності є низка проблем, що не є унікальною лише для України, а є спільною для усього світового середовища. У цьому сенсі слід відзначити постійну діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності (далі – ВОІВ) (Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності була підписана в Стокгольмі 14 липня 1967 року і змінена 2 жовтня 1979 року) в напрямі створення механізму співпраці для обміну таким досвідом країнами світу, у тому числі й європейськими країнами, аби знайти найкращі шляхи не лише у частині удосконалення процедур правової охорони, а й безпосередньо захисту прав інтелектуальної власності [1, с. 59].

Інтелектуальна власність за своєю природою має територіальний характер, що означає обмеженість дії правової охорони межами конкретної держави. Це створює перешкоди для вільного обігу товарів і послуг у межах ЄС та ускладнює ефективний захист прав інтелектуальної власності на міжнародному рівні. Охорона та захист права інтелектуальної власності є важливою складовою торговельної політики Європейського Союзу. На необхідність забезпечення її охорони та захисту вказувалося вже в Договорі про заснування Європейської Спільноти, коли у ст. 133 окремо було зазначено, що загальні принципи спільної торговельної політики поширюються й на торговельні аспекти інтелектуальної власності. Водночас масові порушення прав інтелектуальної власності продовжують створювати проблему для функціонування спільного ринку. Так, за даними Офісу інтелектуальної власності Європейського Союзу, втрати від контрафакції в 2018-2021 роках лише в таких галузях, як виробництво одягу, косметичної продукції та іграшок склали відповідно 12, 3 та 1 мільярд євро.

Характерною рисою правового регулювання у сфері інтелектуальної власності є його національний характер. У зв'язку з цим особливе значення мають міжнародні договори, які спрямовані на забезпечення узгоджених підходів до охорони таких прав. Серед найважливіших міжнародно-правових актів варто згадати Паризьку конвенцію щодо охорони промислової власності, Бернську конвенцію про охорону літературних і художніх творів, а також Римську конвенцію, яка захищає інтереси виконавців, виробників фонограм і мовних організацій. Однак практика показала, що навіть ці міжнародні правові механізми не змогли повною мірою гарантувати стабільне функціонування спільного ринку Європейського Співтовариства в суміжних із цим правових сферах [4, с. 27].

З метою подолання зазначених проблем Європейський Союз розробив комплексну систему правового регулювання інтелектуальної власності:

- **Регламенти.** Наприклад, Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) №608\2013 щодо забезпечення митними органами дотримання прав інтелектуальної власності. Даний акт був ратифікований в Україні та введений в дію.

- **Директиви.** У законодавстві Європейського Союзу найбільш поширеною формою нормативних документів, що регулює питання інтелектуальної власності, є директиви. Зокрема, можна виокремити такі акти:

- 1) Директива (ЄС) 2019\789 Європейського парламенту та Ради від 17 квітня 2019 року, яка визначає правила застосування авторського права і суміжних прав до окремих видів онлайн-трансляцій, здійснюваних мовниками, а також до ретрансляції радіо- та телепрограм.

- 2) Директива (ЄС) 2019\790 Європейського парламенту та Ради, ухвалена того ж дня, стосується регулювання авторських і суміжних прав у межах єдиного цифрового простору.

Обидві директиви мають на меті істотно оновити правові механізми у сфері інтелектуальної власності в умовах цифровізації та активного розвитку Інтернет-технологій. Зокрума, акценти зроблено на боротьбі з порушенням авторських прав в Інтернеті та вдосконаленні правового регулювання в епоху цифрових трансформацій.

- **Рішення Суду Європейського Союзу**, які формують єдину практику застосування норм. У контексті формування стандартів правового захисту інтелектуальної власності доцільно згадати практику Європейського суду з прав людини, який тлумачить право власності у широкому розумінні. Наприклад, у справі «Анхойзер-Біш Інк.» проти Португалії. Ця справа демонструє складність, яка виникає внаслідок суперечностей між національними правовими системами держав-членів ЄС та міжнародними угодами щодо охорони інтелектуальної власності. У ситуації, коли одна компанія намагається зареєструвати торговельну марку в країні-члені ЄС, а інша — посилається на двосторонню міжнародну угоду про захист географічного зазначення, виникає правовий конфлікт.

Вказана справа підкреслює необхідність уніфікації правил, які б: забезпечували передбачуваність у процедурі реєстрації торговельних марок у межах ЄС; враховували існування міжнародних договорів, укладених до вступу країн у ЄС; зміцнювали статус заявника на ранніх стадіях реєстрації для запобігання дискримінаційним чи формальним відмовам [3].

У контексті гармонізації, ця справа засвідчує важливість чіткої правової бази, що має однаково тлумачитися та застосовуватися в усіх державах-членах, щоб уникати конфліктів юрисдикцій і неоднозначності у визнанні прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Із розвитком інтеграційних процесів у Європейському Союзі стало очевидним, що ефективне функціонування внутрішнього ринку є неможливим без уніфікованого підходу до охорони прав інтелектуальної власності. У відповідь на ці виклики ЄС поступово сформував гармонізовану систему правової охорони інтелектуальної власності, що охоплює як директиви, обов'язкові до транспозиції в національні законодавства держав-членів, так і регламенти, які мають пряму дію. Зокрема, було запроваджено механізми колективного управління авторськими правами, спільну патентну систему, а також створено Суд з питань унітарного патенту, що забезпечує єдиний підхід до захисту прав у кількох країнах.

Не можна не згадати Україну, яка взяла на себе зобов'язання гармонізувати своє законодавство у сфері інтелектуальної власності відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Наразі в Україні триває активне оновлення правового регулювання інтелектуальної власності: ухвалено нові редакції основних законів (Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 01 грудня 2022 р, замінив Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 23 грудня 1993 р., який втратив чинність), удосконалюється судова практика, модернізується діяльність профільних органів (Укрпатент). Усе це

є частиною процесу адаптації норм до законодавства ЄС у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Отже, для країн, які прагнуть інтеграції до правового простору ЄС, включно з Україною, цей досвід є важливим зразком для побудови ефективної та сучасної системи захисту інтелектуальних прав. У цьому контексті імплементація європейських стандартів постає не лише як міжнародне зобов'язання, а як стратегічний крок до зміцнення правової держави та розвитку інноваційної економіки.

Список використаних джерел:

1. Орлюк О. П. Захист прав інтелектуальної власності в контексті європейської інтеграції. Вісник Національної академії правових наук України №3 (86). 2016. С. 58-74.
2. Бочарова Наталя. Право інтелектуальної власності ЄС. Гармонізація з національним законодавством. №13. 2006. Веб-сайт URL: <https://veche.kiev.ua/journal/278/>
3. Рішення ЄСПЛ у справі «Анхойзер-Буш Інк.» проти Португалії веб-сайт URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-78981%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-78981%22]})
4. Яшарова М. М. Особливості захисту прав інтелектуальної власності в бізнесі ЄС: відповідність законодавства України *acquis communautaire*. Приватне та публічне право. №1\2024. С. 27-32.

Козленко О. О. ПРИНЦИПИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	321
Коваль М. П. ПРОПЕДЕВТИЧНІ АСПЕКТИ КОМПАРАТИВНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА У ДЕМОКРАТИЧНИХ ДЕРЖАВАХ	328
Лещенко В.М., Скриль С.А. САМОВІЛЬНЕ ЗАЛИШЕННЯ ЧАСТИНИ ТА ДЕЗЕРТИРСТВО ЯК ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ПРИЧИН ТА НАСЛІДКІВ	331
Матвеева Л.Г. ТРАНЗИТИВНА ЮСТИЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	333
Палеха В.О., Тихомиров Д.О. ДО ПИТАННЯ ОСНОВ ЦИФРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ	336
Попозогло А.С., Наумкіна С.М. АКТУАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	338
Приходченко Л.Л. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ІЗ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	340
Руцький С.В., Наумкіна С.М. ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВОЇ ПРОПАГАНДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	343
Соколовська А.Ю., Журавель А.В. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА КОНФЛІКТІВ ЗА НОРМАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА	346
Солопова І. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ	349
Флоренко Г.О., Ярмакі В.Х. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ІЗ ЗАКОНОДАВЧОЮ ГІЛКОЮ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ..	354
Царюк В.О., Журавель А.В. ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	358
Шевченко Л.А. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ГІЛОК ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	360
Шевчук В.В. ПРИНЦИП БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ВЛАДИ	363
Ярмакі В.Х. ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ..	365
Литвиненко Н. І., Маковій В. П. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	369